

Samarqand davlat universitetning kattaqo'rg'on filiali Pedagogika va tillarni o'qitish fakulteti 3-bosqich Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalariga 5-semestr uchun « Tabiiy fanlar nazariyasi va metodikasi » fanidan yakuniy nazorat savollari

Imtihon shakli: yozma

№	Mavzu	1-QISM “OSON SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning kirish qismidan asosan nazariy savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'ladi).	2-QISM “ODDIY SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 1-rejasidan asosan mulohazaviy savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'ladi).	3-QISM “MURAKKAB SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 2-rejasidan asosan qoidalar, teoremlar, kabi savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'lmaydi).	4-QISM qism “MURAKKAB SAVOLLAR 2” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 3-rejasidan asosan tendensiyalar, paradigmalar, konsepsiyalar kabi savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'lmaydi).	5-qism “QIYIN SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning xulosa yani yakuniy qismidan asosan talabani mustaqil fikrlashga, mavzuni to'liq anglashga yo'naltiradigan savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'lmaydi).
1.	O'zbekistonda boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarning o'qitilishi.	O'zbekistonda tabiiy fanlarni o'qitilishi haqida yozing. T.I. adabiyotlar, fanlardan ajralib chiqish, fan rivoji	Tabiatshunoslikka oid adabiyotlarning yaratilishi to'g'risida fikringizni bayon qiling. T.I. V.F.Zuyev, K.D. Ushinskiy, V.A. Gerd	O'zbekistonda dastlabki tabiatshunoslik haqidagi kitoblarning paydo bo'lishi haqida ma'lumot bering.	Tabiiy fanlar nazariyasi va metodikasi fanining boshqa fanlar bilan aloqasini yoritib bering.	Boshlang'ich sinflarda tabiatni o'rganish to'g'risida K.D.Ushinskiy, V.A.Suxomlinskiyning aytgan fikrlaridan namunalar keltirib, ularni izohlab bering.
2.	Tabiiy fanlarni o'qitishning ta'lim tarbiyaviy vazifalari.	«Tabiatshunoslik» fanining ta'limiy vazifalari nimalardan iborat? T.I. tabiat	O'quvchilarda mantiqiy tafakkur va ijodiy faoliyatni shakllantirishda Tabiiy fanlarning o'rni.	Tabiatshunoslik darslarida ekologik tarbiya berish xususiyatlari nimalardan iborat?	O'quvchilarni amaliy faoliyatga tayyorlashda tabiatshunoslik fanining ahamiyati qanday?	Tabiiy fanlar darslarida tarbiya turlarini shakllantirish haqida xulosa bering.

		to'g'risida ma'lumot, gigiyena, tabiatni asrash	T.I. amaliy ish, muzokara, darsdan tshqari ishlar			
3.	Tabiiy fanlarni o'qitishning didaktik tamoyillari.	O'qitishning didaktik tamoyillarini izohlang. T.I. izchillilik, ilmiylik, amaliyot bilan bog'lash.	Nazariyani amaliyot bilan bog'lash tamoyilini tushuntirib bering. T.I. amaliy ish, nazariyani mustahkamlash, tabiat burchagi.	O'lkashunoslik tamoyilining vazifasi nimadan iborat?	Ko'rgazmalilik va predmetli darslar tamoyili o'quvchilarda qaysi faoliyatni shakllantiradi.	Tabiiy fanlarni o'qitishda didaktik tamoyillarning ahamiyati haqida ma'lumot bering.
4.	Tabiiy fanlarni o'qitishning metod va shakllari.	Tabiiy fanlarni o'qitishning og'zaki metodi haqida ma'lumot bering.	Tabiiy fanlarni o'qitishning ko'rgazmali metodi haqida ma'lumot bering.	Tabiiy fanlarni o'qitishda amaliy uslublarni ahamiyati haqida ma'lumot bering.	Tushuntirish va muhokama qilishning bir-biriga qanday bog'liqlik tomonlari bor?	Tabiiy fanlarni o'qitishda darsdan tashqari ishlar haqida ma'lumot keltiring.
5.		Tabiiy fanlarni o'qitishning amaliy metodi haqida ma'lumot bering.	Tabiiy fanlarni o'qitishning og'zaki metodining hikoya usuli haqida ma'lumot bering.	Tabiiy fanlarni o'qitish shakllari haqida yozing.	Dars j arayonida qanday tarbiyaviy maqsadlar amalga oshiriladi?	Tabiiy fanlarni o'qitishda sinfdan tashqari ishlar haqida ma'lumot keltiring.
6.	Tabiatshunoslik darslarining tiplari va turlari.	Tabiatshunoslik darslari tuzilishi qanday tiplarga bo'linadi? T.I. pedmetli, mustahkamlash, takrorlovchi.	Tabiatshunoslik darslari tuzilishi qanday qismlarga bo'linadi?	Qanday dars birlashgan dars deb ataladi?	Izohli o'qish darsining ahamiyati qanday?	Maktab geografiya maydonchasidagi dars qanday o'tkaziladi?
7.		Tabiatshunoslik darslari tuzilishi qanday tiplarga bo'linadi? T.I. birlashgan, izohli, kino va tele dars.	Yangi materialni o'rganish darsi qanday tuzilishga ega?	Predmetli dars qanday tashkil etiladi?	Kino va teledarslarning ahamiyati nimada?	O'quv-tajriba maydonchasida o'tkaziladigan dars qanday tashkil etiladi?
8.	Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tabiiy fanlar haqida tasavvur va tushunchalarni shakllantirish va rivojlantirish.	Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tabiatshunoslik haqidagi tasavvur va tushunchalarini shakllantirish haqida yozing.	Ta'riflab berishning ahamiyatini tushuntiring.	"Belgi" va "en muhim belgi" ni ajratib olish tabiiy fanlarda qanday ahamiyatga ega.	Tushunchalar to'g'ri bo'lishi uchun qanday vazifalar bajarilishi kerak, shu haqida yozing.	Tabiatshunoslik tushunchalari boshlang'ich sinflarda qanday shakllantiriladi?
9.		Tasavvur va tushunchaning o'xshash va farqli tomonlarini yoting.	Oddiy va murakkab tushunchalar haqida ma'lumot bering.	Yakka tabiatshunoslik tushunchalar haqida yozing.	Taqqoslashning tushuncha va tasavvurni shakllanishidagi ahamiyati qanday, ma'lumot bering.	Tabiatshunoslik tasavurlari va tushunchalarini shakllantirishda tafakkur va nutqning o'rnini qanday?

10.	O'quvchilarning bilim, o'quv va ko'nikmalarini tekshirish va baholash.	Bilimlarni tekshirishning qanday turlarini bilasiz?	Bilimlarni og'zaki tekshirishda qanday vazifalar hal etiladi?	Bilimlarni yozma tekshirishda savol-topshiriqlarning qanday turlaridan foydalaniladi?	Tabiatshunoslik daftarlarini yuritishga qanday talablar qo'yiladi?	Tabiat va mehnat kalendarida qanday ma'lumotlar keltirilgan bo'ladi, ma'lumot bering.
11.		Umumiy so'rash va individual so'rashning farqli tomonlarini tushuntiring.	Bilimlarni yozma tekshirishni qanday izohlaysiz?	4- sinfda o'quvchilarning o'quv va ko'nikmalari qanday baholanadi?	«Kundalik kuzatish daftari»ga qanday faktlar qayd etiladi?	Bilimlarni tekshirishning o'zlashtirish yuqori bo'lishi uchun Ahamiyati haqida yozing.
12.	Tabiatshunoslik bo'yicha darsdan va sinfdan tashqari ishlar.	Sinfdan tashqari ishlar deganda nimani tushunasiz?	Individual, guruh va ommaviy mashg'ulotlarning xususiyatlari nimada?	Sinfdan tashqari ishlarida to'garaklar qanday ahamiyatga ega?	Tabiatshunoslik bo'yicha sinfdan tashqari ishlar olib borishda vaqtli matbuotning o'rni qanday?	Ommaviy ishlar va ularning ahamiyati haqida yozing.
		Darsdan tashqari ishlar deganda nimani tushunasiz?	Guruh mashg'ulotlarining ahamiyati qanday?	Tabiatshunoslik bo'yicha sinfdan tashqari ishlarida klub ishining ahamiyati nimada va klub mashg'ulotlari qanday o'tkaziladi?	Tabiatshunoslik bo'yicha sinfdan tashqari adabiyot o'qishning ahamiyati nimada?	Sinfdan tashqari ishlarni bajarishda o'qituvchining asosiy vazifalari nimalardan iborat?
13.	Tabiatshunoslikning moddiy bazasi.	Tabiatshunoslik darslarida o'quv qurollarining qanday turlaridan foydalaniladi?	Tabiatshunoslikni o'qitishda tabiiy ko'rgazmali qurollarning ahamiyati nimada?	Qaysi jihozlar tajribalar va laboratoriya mashg'ulotlari jihozlari sirasiga kiradi?	Jonli tabiat burchagi qayerda joylashtiriladi va u qanday jihozlanadi?	Oikashunoslik burchagi qanday boimlardan iborat?
14.	Jonli tabiat burchagi, o'quv tajriba uchastkasi va ularni to'g'ri tashkil qilish.	Jonli tabiat burchagida kuzatishlar o'tkazish uchun qanday o'simliklar tanlanadi?	Jonli tabiat burchagini to'g'ri tashkil qilish haqida yozing.	O'quv tajriba maydonchasini to'g'ri tashkil qilish haqida yozing.	Jonli tabiat burchagining tabiiy fanlarni o'rgatishda qahamiyati qanday.	Jonli tabiat burchagida qanday topshiriq va amaliy ishlarni bajarish mumkin.
15.		Jonli tabiat burchagi haqida ma'lumot bering.	Jonli tabiat burchagida hayvonlarning qaysi turlari bo'lishi kerak?	Akvarium terrariumdan qanday farq qiladi?	O'quv tajriba maydonchasida o'quvchilarning qanday sifatleri shakllanadi	O'quv tajriba maydonchasida qanday topshiriq va amaliy ishlarni bajarish mumkin.
16.	O'lkashunoslik burchagi va geografiya maydonchasining tabiatshunoslik fanini o'rganishdagi ahamiyati.	O'lkashunoslik burchagi qanday bo'limlardan iborat?	«Bizning o'lka» stendiga qanday materiallarni joylashtirish mumkin?	Geografiya maydonchasida o'quvchilarning qanday sifatleri shakllanadi.	O'lkashunoslik burchagining tabiiy fanlarni o'rgatishda qahamiyati qanday.	O'lkashunoslik burchagida qanday topshiriq va amaliy ishlarni bajarish mumkin.
17.		Joyda orentlash uchun geografiya maydonchasida qanday jihozlar bo'lishi kersak va	Quyosh soati va unga qarab bajariladigan ishlar haqida nimalarni bilasiz?	Geografiya maydonchasida qanday jihozlar bo'lishi shart?	Geografiya maydonchasining tabiiy fanlarni o'rgatishda qahamiyati qanday.	Geografiya maydonchasida qanday topshiriq va amaliy ishlarni bajarish mumkin.

		orentrlash qanday amalga oshiriladi				
18.	Tabiatshunoslik ta'limida turli uslublardan foydalanish. Muammoli ta'lim va o'quv jarayonida undan foydalanishni amalga oshirish.	Tabiatshunoslik darslarida turli uslublardan foydalanish haqida nima deya olasiz? T.I. tashkiliy, texnik, mantiqiy.	Tadqiqiy metoddan foydalanib, o'quvchilar bilan qanday ishlarni amalga oshiradi?	Dasturlashtirilgan o'qitish qanday holatlarda qo'llaniladi?	Dasturlashtirilgan va muammoli o'qitishni solishtirma tahlil qiling.	Metod usullar to'plami sifatida: tashkiliy, mantiqiy, texnikaviy usullarning tahlilini bering.
19.		Tabiatshunosiikni o'qitishda o'quvchilarning qanday faoliyatlari rivojlantiriladi? T.I. aniqlash, taqqoslash, xulosalash	Muammoli dars qanday bosqichlarni o'z ichiga oladi?	Dasturlashtirilgan o'qitish elementlarini tabiatshunoslik darslarida qo'llanishining ahamiyati nimada?	«Tabiatshunoslik» darsligidan «O'simliklar» mavzusi bo'yicha raqamli dasturlashtirilgan topshiriqlar tuzing.	O'quvchilarning bilish faoliyatidan tadqiqotchilikga yondashish xususiyatlarini yoritib bering.
20.	Tabiiy resurslar va ularning klassifikatsiyasi.	Tabiiy resurslar haqida ma'lumot bering. T.I. Jonli, jonsiz, qazilma.	Energetik resurslarga nimalar kiradi va ularni izohlang.	Tabiiy resurslardan oqilona foydalanish haqida yozing.	Biologik resurslarning tabiatdagi ahamiyati haqida ma'lumot bering	Tabiiy resurslarning klassifikatsiyalarini izohlab bering.
21.	O'simliklar olamini muhofaza qilish ularning tabiat va inson uchun ahamiyati.	O'simliklarning tuzilishi haqida ma'lumot yozing. T.I. o'simlik qismlari, vegetativ va generativ, hayotiy shakl.	O'simliklar sestematikasi haqida ma'lumot bering T.I. tur, turkum, oila, sinf.	O'simliklarni muhofaza qilishda qizil kitobning ahamiyatini yoriting.	O'simliklarning tabiat va inson hayotidagi o'rnini haqida yozing.	O'simliklarni muhofaza qilish hududlari haqida fikringizni bayon qiling.
22.	Hayvonot olamini muhofaza qilish ularning tabiat va inson uchun ahamiyati.	Hayvonlarning tuzilishi haqida ma'lumot yozing. T.I. o'simlik qismlari, vegetativ va generativ, hayotiy shakl.	Hayvonlar sestematikasi haqida ma'lumot bering T.I. tur, turkum, oila, sinf.	Hayvonlarni muhofaza qilishda qizil kitobning ahamiyatini yoriting.	Hayvonlarning tabiat va inson hayotidagi o'rnini haqida yozing.	Hayvonlarni muhofaza qilish hududlari haqida fikringizni bayon qiling.
23.	Tabiiy yodgorliklar va ularni muhofaza qilish.	Tabiiy yodgorliklar va ularni muhofaza qilish haqida ma'lumot bering. T.I. tabiiy, muhofazaga moyil, hudular.	Tabiiy yodgorliklarni muhofaza qilish sabalarini yoritib bering.	Tabiiy yodgorliklarning yo'qolib borishiga nimalar sabab bo'lmoqda, shu haqida yozing	Tabiiy yodgorliklar va turizmning o'ziga xos munosabatini qanday va turizmni rivojlantirish tabiiy yodgorliklarga qanday ta'sir qiladi?	
24.	“Qizil kitob” va uning atrof-muhitni muhofaza qilishdagi ahamiyati.	“Qizil kitob” haqida ma'lumot bering. T.I. tashkil qilish, turlarni saqlash, yangilash.	“Qizil kitob” va uning atrof-muhitni muhofaza qilishdagi ahamiyati haqida yozing.	“Qizil kitob”dan qandayo'simlik va hayvonlar chiqariladi, shu haqida yozing.	“Qizil kitob”ga qanday o'simlik va hayvonlar kiritiladi.	
25.	Orol dengizining qurishi oqibatida kelib chiqayotgan muammolar.	Orol muammosi haqida ma'lumot bering. T.I. suv tanqisligi, qishloq xo'jaligi, aholi salomatligi va b.		Orolbo'yi hududidagi ekologik holatni yaxshilash uchun qanday ishlar amalga oshirilmoqda?	Orol qurishi oqibatida qanday muammolar yuzaga kelganligini bayon qiling.	Orol dengizining qurishiga sababchi bo'lgan holatlarni izohlang.